

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2024-277

4.4.2024

Fremtind Forsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Skade på fasade etter sprengningsarbeider – plutselig?

Det ble utført pigging- og sprengningsarbeider overfor boligen til sikrede i forbindelse med rehabilitering av et kommunalt VA-anlegg. Arbeidene pågikk i perioden november 2021 til august 2022. Underveis ble det avdekket skader på fasaden til sikredes bolig, samt sprekker i overgangen til bærebjelker og løsnet tapet innvendig. Sikrede meldte skaden til foretaket og gjorde gjeldende at skaden var forårsaket av sprengningsarbeidene. Det ble deretter innhentet flere sakkyndige rapporter, men disse var uenige om hva som var årsak til skadene, herunder om de skyldes sprengingen eller var et resultat av fukt og temperaturvariasjoner eventuelt spenninger/setninger i bygget. Foretaket avslo kravet med henvisning til at det ikke var sannsynliggjort at skaden oppstod "plutselig". I tillegg ble det vist til at skade som skyldtes materialfeil/spenninger var unntatt dekning. Nemnda kom til at sikrede ikke hadde sannsynliggjort at skadene hadde oppstått plutselig.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for bygningskader etter sprengningsarbeider.

Sikrede har Topp bygningsforsikring, som omfatter:

2. Hvilke skader som erstattes

Tilfeldige og plutselige skader som fremgår under, og utgifter som følge av slike skader.

- Utgifter til forbedring/vedlikehold erstattes ikke.

...

Standard bygningsforsikring

...

4. Hvilke skader som erstattes

Tilfeldige og plutselige skader som fremgår under, og utgifter som nevnt i punkt 3.4.

- Utgifter til forbedring/vedlikehold erstattes ikke.

4.1 Brann

Dekkes

- Brann
- Lynnedslag og annet elektrisk fenomen.
- Eksplosjon/sprenging
- Nedsoting

Dekkes ikke

...

- Skade som skyldes materialfeil, svak eller feil konstruksjon, uriktig montering eller spenninger i bygget.
- Skade som består i svinn, svinnsprekker og avskallinger.

...

4.4 Annen skade

Dekkes

- Tilfeldige og plutselige skader

Dekkes ikke

Unntakene og begrensningene som fremgår i punktene over gjelder også her. I tillegg dekkes ikke:

...

- Skade som skyldes materialfeil, svak eller feil konstruksjon eller uriktig montering eller spenninger i bygget.
- Skade som skyldes tingenes egne mangler, feil, svakheter eller mekanisk svikt også dersom dette skyldes slitasje, bruk eller alder.

Sikrede meldte 21.6.22 om skade på bolig som følge av sprengningsarbeider. Skadene bestod av løsnet fibersementplate på fasaden utvendig, samt innvendige sprekker i overgangen til bærebjelker, vegg over dør og løsnet tapet:

Skader oppstod som følge av sprengningsarbeider eller pigging i A... vei i fbm. arbeider med ny VA-anlegg rett overfor huset mitt. Av ukjente grunner ble måleutstyr ikke plassert på mitt hus i denne perioden (april/mai) - se vedlagt rapport/korrespondanse for videre informasjon ... Skaden på fasaden ble oppdaget 21.mai i forbindelse med spyling av fasaden (etter støv fra arbeidene i veien). Datoen for skaden er satt omtrentligsprengning og pigging pågikk i lengre periode i A... vei.

Skademeldingen var vedlagt skaderapport utarbeidet av A.V. datert 8.6.22 med følgende oppsummering:

Skadene ble oppdaget og innmeldt av grunneier 23. mai 2022. Måleutstyr var tilkoblet på eiendommen i periodene 06.12.2021 – 17.12.2021 og 26.01.2022 – 16.03.2022. Etter den tilgjengelige informasjon, kan ikke skaden ha oppstått på eller nær den innmeldte dagen. Måleutstyr var ikke lenger tilkoblet eiendommen og det antas derfor at graving/sprengning foregikk utenfor skadelig rekkevidde av eiendommen på det tidspunktet. Under begge måleperiodene viser målinger rystelser som er langt under den tillatte grenseverdien. Skader på eiendommen kan derfor heller ikke kobles til grave og sprengningsarbeidet for den gjeldende perioden.

Foretaket engasjerte takstmann B.G., som 24.6.22 besiktiget skaden og utarbeidet takstrapport som konkluderte med at innvendige skader hadde oppstått naturlig pga. materialenes volumendring som følge av naturlige fukt/temperaturbevegelser, og at sprekk i utvendig fasadeplate skyldtes spenningskonsentrasjoner i platen:

Hva forårsaket skaden, og hvorfor?

Følgende opplysninger fremkommer ved befaring: Det har pågått anleggsarbeid hvor det i perioder har blitt utført pigging og sprengninger ifm. rehabilitering av kommunalt VA. Arbeidet har foregått bl.a. på gangvei mellom A...vei og H.... som går imellom A... vei nr. Det har også pågått pigging og sprengninger langs med A... vei og helt inn mot tomtgrense til angjeldende bolig. I desember 2021 ble det utført sprengningsarbeid i gangveien, hvor noe ble utført rett utenfor eiendommen. I forbindelse med dette arbeidet ble det oppmontert rystelsesmåler på boligen.

Målinger ble utført i perioden 06.12.21 t.o.m. 17.12.21 Det ble videre utført målinger fra 02.02.22 t.o.m. 16.02.22. Etter dette har det ikke vært måler på boligen. Dvs. det skal ikke ha vært måler på boligen under sprengningsarbeid som ble utført etter dette. Dette gjelder da i hovedsak sprengningsarbeid i A... vei. Det ble

utført pigging og sprengninger nære tomtegrense så sent som i mai 2022. Ft. har i forbindelse med anleggsarbeidet oppdaget innvendige sprekker i boligen, samt også sprekk i en fasadeplate utvendig. Sprekk i fasadeplate skal ha blitt oppdaget ved vasking av fasade den 21.05.22. Ft. antar at skade må ha oppstått ganske nære denne datoen.

...

Ved gjennomgang av dokumentasjon som er oversendt når det gjelder påførte rystelser fra anleggsarbeidet, ligger disse verdien langt under det som ville kunne gi bygningsmessige skader. Vi mener derfor det er meget liten sannsynlighet for at påviste forhold skyldes utført anleggsarbeid. Skadens karakter indiker heller at de har oppstått naturlig grunnet materialenes volumendring som oppstår grunnet fukt- og temperaturvariasjon gjennom de ulike årstidene.

Ut ifra den erfaring vi besitter skyldes normalt denne type riss/sprekker som påvises innvendig i boligen fukt og temperaturbevegelser. Riss/sprekker som påvises gjelder plateskjøter og overganger. Riss/sprekker av denne art er forhold vi gjenfinner i de fleste boliger hvor vegger og himlinger er platekledd og sparklet og/eller hvor det er overganger mellom ulike materialer uten at skjøt blir dekket av list. Hvordan skjøter og overganger er armert, samt festet til bakenforliggende spikerslag er av betydning for hvor mye oppsprekking som kan oppstå.

Når det gjelder utvendig fasadeplate med sprekk ser det her ut som platen har stått i spenn. Dette kan skyldes en kul på veggen i området. Sprekkformasjon viser en større sprekk fra utside enn innside. Vi ser også en liten kantforskyvning. Brudd har nok oppstått pga. utløste spenningskonsentrasjoner i platen. Antatt har det vært/blitt en skade/svakhet i platen allerede ved montering.

...

Oppsummering

Det er innmeldt skader på A...vei ... ifm. anleggsarbeid der det er utført pigging og sprengning ved rehabilitering av kommunalt VA. Det har vært oppmontert rystmåler på boligen i en periode av anleggsarbeidet. Målinger viser verdier lagt under grenser for hva som vurderes og være kritisk for når bygningsskader kan oppstå. Ut ifra registrerte målinger kan vi ikke se noen sammenheng mellom innmeldte skader og utført anleggsarbeid, men det har også vært utført pigging og sprengning i perioder der det ikke har vært målinger på boligen. Allikevel mener vi at det er større sannsynlighet at skader har oppstått av andre forhold ut ifra skadenes karakter.

Foretaket avsto 27.7.22 kravet begrunnet med at forsikringen kun erstattet tilfeldige og plutselige skader, og at skade som skyldtes materialfeil/spenninger var unntatt dekning.

Sikrede påklaget avslaget, og anførte at takstmannens rapport var faglig uakseptabel og inneholdt feilaktige påstander. Foretaket ba takstmannen kommentere sikredes innsigelser og mottok hans tilbakemelding 16.8.23:

Korrespondanse mellom ft. og kommune ble innhentet og gjennomgått, ref. chatt 24. 06.22. på in4mo. Vi har vurdert skaden ut ifra den dokumentasjon som foreligger i saken samt skadenes karakter. Når det gjelder volumendring i materialer som det er referert til, så er dette bevegelser som pågår hele året. Bevegelser (volumendring) vil absolutt være til stede fra desember til senvinter/vår. Normalt er det denne perioden hvor sprekker/riss i bygningene blir mest fremtredende. Dette grunnet at den relative fuktigheten (RF) er på det laveste innvendig (tørr inneluft). Volumet vil da krympe. Mottatt klage endrer ikke vårt standpunkt i rapport.

Det var deretter ytterligere korrespondanse mellom partene, hvor sikrede påpekte at det var tale om en luftet fasadekonstruksjon som ikke hadde noen kontakt med "tørr inneluft".

Takstmann ble forelagt sikredes kommentarer og uttalte:

Det er riktig, innvendig luftfuktighet har ingen sammenheng med utvendig skade. Men som beskrevet i rapport er det ingen indikasjoner på at boligen har vært utsatt for rystelser i den kategori som potensielt kan gi direkte bygningsskader. Vi mener derfor det er andre årsaker til at fasadeplate sprekker. Høyeste registrerte målinger på boligen er 6,75 mm/s. Ut ifra avstand og type anleggsvirksomhet er det utenkelig at utført sprengningsarbeid i den periode hvor det ikke har vært måler skulle ha generert flere ganger høyere verdier enn det som har blitt registret på boligen. Oppstår skader ved verdier som dette så må bygningsdelen ha vært vesentlig svekket/skadet før sprengningsarbeidet ble påbegynt. At man f.eks. lukker igjen vinduet

som er over fasadeplaten hardt, vil sannsynlig gi større belastning på fasadeplate enn belastningen fra sprengningsarbeidet.

Konkret hva som er årsaken til at fasadeplaten har fått sprekk kan vi ikke si med sikkerhet, da det kan være flere årsaker. Men ser man på bildet som er tatt fra underside og opp bak platen så ser vi en kantforskyvning i bruddet og dette tyder på at platen har stått i spenn.

Foretaket orienterte 4.10.22 sikrede om at avslaget ble opprettholdt. Sikrede fremla i april 2023 en ny skaderapport fra K. Takst som besiktiget eiendommen 22.11.22. Taksten konkluderte med at det var årsakssammenheng mellom sprengningsarbeidene og skaden på boligen:

Jeg var på befarings 22. november og så på skadene som er oppstått etter rystelsene fra sprengningsarbeidene. Det ble utført målinger i perioden 06.12.21 – 17.12.21 og 02.02.22 t.o.m. 16.02.22. Etter dette har det ikke vært måler på boligen. Sprengningsarbeidene, som er årsaken til omtalte skader, er ikke på samme sted som når rystelser ble målt, men i en annen vei. R. konkluderer allikevel med at det er svært lite sannsynlig at disse sprengningene kan være årsaken. Selv om avstand er tilnærmet lik gir dette ingen mening, da resultatet av sprenging i berg aldri kan forutsies.

Derimot mener jeg at det er det svært sannsynlig at skadene er forårsaket av rystelser. Boligen er renovert flere år tilbake i tid og utvendig plater ble montert i 2012.

...

Eier klaget på vedtaket om ingen erstatning, med gode begrunnelser, og fikk tilbakemelding om at takstmann opprettholder sin vurdering. Takstmannen er ikke like sikker i sin kommentar etter klagen og skriver følgende: "Konkret hva som er årsaken til at fasadeplaten har fått sprekk kan vi ikke si med sikkerhet, da det kan være flere årsaker. Men ser man på bildet som er tatt fra underside og opp bak platen så ser vi en kantforskyvning i bruddet og dette tyder på at platen har stått i spenn."

Det er svært vanskelig å forstå at oppståtte riss/sprekker innvendig i boligen tilfeldigvis sammenfaller med sprengningsarbeidene og ikke minst – samtidig – sprekk i fasadeplate. Dette faller på sin egen urimelighet. Mine undersøkelser viser ingen feil på montering av fasadeplaten; den står ikke i spenn, det er ingen kul på veggen, det er ingen kantforskyvning.

Med bakgrunn i overnevnte er min konklusjon at det er årsakssammenheng mellom sprengningsarbeidene og påførte skader på boligen.

Foretakets takstmann ble forelagt rapporten og ga følgende tilbakemelding 1.6.23:

Har lest igjennom rapport. Det forekommer ingen nye opplysninger i saken. Det er ikke gjort nærmere undersøkelser om påført tilleggsbelastning fra sprengningsarbeid A... vei. Det fremkommer kun som argumentasjon; det er svært vanskelig å forstå at oppståtte riss/sprekker innvendig i boligen tilfeldigvis sammenfaller med sprengningsarbeidene og ikke minst – samtidig – sprekk i fasadeplate. Ønskes ytterligere vurderinger rundt påført tilleggsbelastning må det innhentes rystmålinger fra naboeiendommer. Sannsynlig har det vært oppmontert måler på A... vei.. som ligger nærmere anleggsområdet.

Etter at foretaket opprettholdt avgjørelsen, klaget sikrede saken videre til foretakets kundeombud, som fastholdt beslutningen 29.6.23. Sikrede fremla deretter 25.8.23 en uttalelse fra geofysiker innenfor bølgeforplantning:

Som fysiker, etter å ha jobbet 30 år som spesialist med eksperimentell, teoretisk og praktisk fysikk, er jeg uenig med de argumentasjoner som er brukt - kun antagelser og udokumenterte påstander. En rekke sprekkskader har plutselig oppstått i en periode med svært mye sprengning – og blitt avvist basert på antagelser hvor fullstendige og svært viktige målinger og dokumentasjon mangler.

Vedr en tidligere nemndsuttalelse fra Finansklagenemda, som Fremtind "mener kan sammenlignes" med denne saken, så vil jeg understreke at slike sammenlikninger blir svært feil. Den andre saken er ikke relevant pga at avstand er oppgitt til 150-500m. Ved større avstander kan modell betraktninger brukes, men ved svært korte avstander er usikkerheten stor i modellen, og målinger må benyttes. Det foreligger heller ingen dokumentasjon om sammenlignbare grunnforhold. I denne saken derimot var avstanden kritisk kort, og sprengningsarbeidet pågikk med svært utfordrende grunnforhold hvor enhver kompleksitets betraktning kommer i en annen størrelsesorden.

Konklusjon

Ingen bestrider at det har oppstått skader på huset.

Ingen bestrider at de oppstod i den aktuelle perioden med sprengningsarbeidene (billedokumentasjon). Basert på lang erfaring med risking og sannsynlighets rangering innen faget, er det signifikant mer sannsynlig at det er en klar årsakssammenheng enn det motsatte. Ut fra den ovenstående analysen mht avstand og kompleksitet mener jeg at skadene på huset er forårsaket av sprengningsarbeidene.

...

Sikrede krever dekning for skaden under bygningsforsikringen. Skadene ble forårsaket av sprengningsarbeidene som pågikk i perioden november 2021 til august 2022. Etter at arbeidene startet i gangveien, og det drysset gips fra vegger i underetasjen under sprengningene, gikk representanten fra kommunen nøye gjennom huset og tok bilder av de skader som var oppstått. Dette var i desember 2021. På dette tidspunkt ble det ikke registrert skader verken på fasadeplater eller i hovedetasjen.

Sikrede oppdaget utover i 2022 stadig endringer i huset (dører som plutselig tok i karmen, sprekker i vegger mv.), og i mai 2022 i tillegg en sprekke i en utvendig fasadeplate, men det er uvisst når den oppstod. Skaden ble meldt til foretaket som engasjerte takstmann fra R. R. skrev imidlertid sin rapport basert på taksten utarbeidet av A.V. Siden rapporten til A.V. inneholdt en rekke feil, engasjerte sikrede en uavhengig takstmann fra K. takst. Han utførte nøyaktige målinger av fasadeplaten og konkluderte med at skadene var forårsaket av sprengningen. I motsetning til de tidligere rapporter bygget denne taksten på nøyaktige målinger og bildematerialet. Uttalelsen fra den erfarne geofysikeren konkluderer også med det samme. At skadene skyldes sprengning, må derfor anses bevist.

Skadene oppstod videre fra en dag til en annen, hvilket må defineres som "plutselig". Sprekkene i fasadeplaten og overgangene innvendig kan ikke ha oppstått suksessivt eller som følge av fukt og temperaturvariasjoner. Dørene ble ikke funksjonelt dårligere over tid, men sluttet å fungere fra en dag til en annen. Avgjørelsen med referanse FinKN 2020-806, som foretaket har vist til, er heller ikke sammenlignbar i dette tilfellet ref. det som fremgår av uttalelsen til geofysiker.

Forsikringsforetaket avviser ansvar og anfører at det ikke er dokumentert at sprengningen har forårsaket skaden. Standardvilkårene pkt. 4.1 angir at forsikringen dekker skade som skyldes eksplosjon/sprengning. Forsikringen dekker ikke skade som skyldes materialfeil, svak eller feil konstruksjon, uriktig montering eller spenninger i bygget. Det samme gjelder for skade som består i svinn, svinnsprekker og avskallinger. For annen tilfeldig og plutselig skade i pkt. 4.4, gjelder de samme unntakene som ellers er nevnt i pkt. 4. I tillegg gjelder unntak for skade som skyldes utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, setninger, jordtrykk, frost og tele.

I denne saken er det innhentet to ulike skaderapporter som begge konkluderer med at det ikke er sannsynliggjort plutselige skader som følge av sprengning. Videre foreligger det en rapport fra K. Takst som fastslår at det er årsakssammenheng mellom sprengning og påførte skader. Denne påstanden er imidlertid ikke dokumentert i form av rystelsesmålinger eller annen form for dokumentasjon. Dette har foretakets takstmann også påpekt i sin tilbakemelding.

Formuleringen "plutselig" tilsier uansett at skaden må oppstå raskt i motsetning til skader som utvikler seg over tid. I nemndspraksis har man ansett skader som oppstår i løpet av én dag som "plutselig", men ikke skader som har utviklet seg over flere døgn. Det er ikke fremlagt bevis som tilsier at de påviste skader har oppstått plutselig slik vilkårene krever. Foretaket opprettholder derfor avgjørelsen om at det ikke er sannsynliggjort plutselige skader som kan relateres til anleggsarbeidene, sml. blant annet FinKN 2020-806.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig for skader på bygning.

Sikredes forsikring omfatter ifølge pkt. 4 "Tilfeldige og plutselige skader", herunder skader ved eksplosjon/sprengning.

Begrepet "plutselig" er ikke definert i vilkårene, men ordet plutselig betyr i utgangspunktet "momentant". Det kan imidlertid også bety "over natten". Lagmannsretten la i LG-2016-148681, jf. også LH-2023-848, til grunn at plutselig betyr at "noe skjer raskt i motsetning til hendelser som utvikler seg over tid, men formuleringen sier ikke noe om hvor raskt hendelsen må utvikle seg". I LA-2020-186926 kom lagmannsretten til at "skaden – i form av frostsprengning av flis som åpnet bygningen for vanninntrengning – oppsto i løpet av noen timer og innenfor et døgn". Skaden anses da å være "plutselig", men dette angir ikke hvor lang tid som kan aksepteres før man ikke lenger regner skaden som plutselig. Langvarig nemndspraksis har lagt til grunn at skader som utvikler seg gjennom én dag eller 12–13 timer er "plutselig", men ikke skader som utvikler seg over lengre tid, jf. f.eks. FinKN 2017-375, 2019-1006 og 2020-640. LH-2023-848 legger "dette til grunn" uten at spørsmålet kom på spissen i saken.

Saken gjelder innvendige skader i form av sprekker i overgangen til bærebjelker/vegger samt skade på utvendig fasade. Skadene ble etter det opplyste oppdaget mens sprengnings- og piggingsarbeider pågikk i perioden november 2021 til august 2022. Sikrede har forklart at det drysset gips fra vegger i underetasjen under sprengningene i desember 2021, og at sprekken i fasadeplaten utvendig ble avdekket i mai 2022 i forbindelse med spyling av fasaden.

Det er fremlagt flere sakkyndige rapporter i saken. Disse er uenige om hva som er årsak til skadene, herunder om de skyldes sprengingen eller er et resultat av fukt og temperaturvariasjoner eventuelt spenninger/setninger i bygget. Blant annet er det fremlagt to uttalelser fra henholdsvis K. Takst og en geofysiker, som begge konkluderer med at skadene er forårsaket av rystelser. Disse vurderingene angir imidlertid ikke tidsperspektivet for skadene. Selv om en sprengning skjer plutselig, er det selve skaden som må ha utviklet seg i løpet av én dag. Geofysikeren har kun uttalt at "En rekke sprekkskader har plutselig oppstått i en periode med svært mye sprengning", uten at det gis en nærmere forklaring på skadens utviklingstid – altså over hvor lang tid skaden oppstod.

I første skaderapport utarbeidet av A.V. er det videre notert at skaden utvendig ble oppdaget 23.5.22, og at måleutstyr ikke lenger var tilkoblet eiendommen slik at det antas at graving/sprengning foregikk utenfor skadelig rekkevidde av eiendommen på det tidspunktet. Basert på dette skriver takstmann at "Etter den tilgjengelige informasjon, kan ikke skaden ha oppstått på eller nær den innmeldte dagen". Under begge måleperiodene viste målingene dessuten rystelser som lå langt under den tillatte grenseverdien.

Det er etter dette ikke sannsynliggjort at den utvendige skaden på fasaden har oppstått i løpet av én dag. Dersom innvendige sprekker er forårsaket av fukt og temperaturvariasjon slik R. legger til grunn i sin rapport, er dette også skader som har oppstått over tid – ikke "plutselig" slik vilkårene krever.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).